

Riksarkivets bedömningskategorier och bedömningskriterier vid beslut om analoga handlingars bevarandeformat

Riksarkivet bestämmer vilka handlingar (vilken dokumentinformation) som ska förvaras varaktigt som en del av det nationella dokumentära kulturarvet och i vilket bevarandeformat. Riksarkivets befogenhet att besluta om vilka handlingar som ska förvaras varaktigt och om bevarandeformatet för dem bygger på paragraferna 8, 11 och 14 a i arkivlagen (831/1994). Med varaktig förvaring enligt arkivlagen avses i EU:s dataskyddsförordning¹ och den nationella informationshanteringslagen² arkivering, som sker efter att förvaringstiden upphört.

I och med att omvärlden digitaliseras sker arkiveringen av digitala handlingar som har tillkommit och som tillkommer som ett resultat av den offentliga förvaltningens lagstadgade verksamhet i regel endast digitalt. En mer omfattande del än tidigare av handlingarna inom den offentliga förvaltningen kan arkiveras när handlingarna har skapats i digitalt format från första början.

Enligt arkivlagen är det möjligt att omvandla handlingar i analogt format till handlingar i digitalt format och förstöra de ursprungliga analoga handlingarna, dvs. uttrycken, om detta kan göras utan att bevarandet av, integriteten för eller autenticiteten för handlingarna äventyras och utan att handlingarnas kulturhistoriska värde eller juridiska bevisvärde minskar. Riksarkivets befogenhet att besluta om de analoga handlingarnas bevarandeformat efter digitaliseringen bygger på paragraf 14 a i arkivlagen.

Handlingarnas olika bevarandeformat uppfattas som uttryck av handlingen – inte kopior. Med detta avses till exempel att en digital handling som har producerats genom digitalisering av en analog handling enligt Riksarkivets kravspecifikationer och som har samma innehåll som den analoga handlingen är den berörda handlingen och inte en kopia av den. Digitala handlingar – digitaliserade handlingar och handlingar som ursprungligen skapats i digitalt format – har ur finländskt lagstiftningsperspektiv samma bevisvärde som handlingar i analogt format. Det centrala är att handlingarnas informationsinnehåll och kontext arkiveras.

En del av de handlingar som enligt tidigare beslut ska bevaras i analogt format kan i fortsättningen arkiveras endast i digitalt format. På motsvarande sätt vill man trots digitaliseringen arkiveras en del av handlingarna även i analogt format, om handlingarnas analoga bevarandeformat har ett kulturhistoriskt värde.

I internationella sammanhang har termen *Intrinsic Value* använts om det värde som har definierats på olika sätt i olika källor. I en del källor betonas det analoga formatets bevarande för att säkerställa bevisvärdet. Riksarkivet definierar det som det kulturhistoriska värdet, varvid det analoga uttrycket kan omfatta många olika egenskaper och värden, såsom bevisvärde och informationsvärde.

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG.

² Lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen 906/2019, 21 §.

Kompletterande bilaga till bevarande- och
gallringspolicyn
(KA/12247/07.01.01.03.00/2019)

KA/12247/07.01.01.03.00/2019

20.11.2020

Det kulturhistoriska värdet anknyter till det analoga uttrycket och det består av immateriella och/eller materiella egenskaper. Det är ett värde som kan hänföras analoga handlingar som ska arkiveras eller som redan arkiverats. Det analoga uttrycket kan ha särskilt värde för individer eller samfund som symbol. Det analoga bevarandeformatet kan till exempel vara ett bevis från förgångnen tid och det kan användas i utställnings- och undervisningsverksamhet. Det kulturhistoriska värdet kan hänföras till handlingarnas egenskaper, som till exempel kan vara särskilda lagringsmedier, exempelvis glasnegativ eller pergament.

De kriterier för det analoga bevarandeformatets kulturhistoriska värde som läggs fram här tillämpas i framställan om bevarandeformat (gallringsframställan) och vid utarbetandet av de gallringsbeslut som fattas utifrån framställan när man fastställer vilka analoga handlingar som ska arkiveras i analogt format trots digitaliseringen.

Dessa kriterier och gallringsbeslut tar inte ställning till huruvida handlingarna kan digitaliseras. Om analoga handlingar, som enligt gallringsbeslut inte har kulturhistoriskt värde i analogt format, inte kan digitaliseras på behörigt sätt ska de bevaras i analogt format. Då säkerställer det analoga uttrycket att dokumentinformationens integritet, autenticitet och bevisvärde bevaras. Om det senare går att digitalisera detta material, kan det analoga uttrycket förstöras och dokumentinformationen kan arkiveras i enbart digitalt format.

Avtalsrelaterade frågor är också separata från gallringsbesluten. Om bevarandeformatet är bundet till ett avtal, som fallet kan vara i fråga om privatarkiv, iakttas avtalsvillkoren.

Kategori 1: Handlingar som är kulturhistoriskt värdefulla i sitt analoga bevarandeformat

Analoga handlingar vars analoga bevarandeformat har kulturhistoriskt värde placeras i kategori ett. Handlingarna arkiveras även i analogt format trots eventuell digitalisering.

Kriterier för kategorin

För att en handling ska kunna placeras i kategori ett måste den uppfylla det obligatoriska kriterium som anges med fet stil samt minst ett av de övriga kriterierna.

1. Skick (obligatoriskt kriterium)

Handlingen är i ett sådant skick att den kan arkiveras eller konserveras för att arkiveras i analogt format.

Handlingen är till exempel inte möjlig i någon betydande omfattning eller på annat sätt skadad så att den är oanvändbar/inte arkiveringsduglig.

Handlingen är inte av ett självförstörande material, till exempel cellulosanitratfilm, celluloacetatfilm (bl.a. röntgenfilmer), instabil plast (t.ex. PVC-baserat kopieringsmaterial).

Till exempel medför kartor och ritningar som har tillverkats med speciella kopieringsmetoder, bläck som bleknar eller AV-material (oläslighet, beroende av utrustning) utmaningar när det gäller arkiveringen i analogt format.

2. Ålder

Handlingen är äldre än från 1921 (dvs. handlingen har tillkommit före den 1 januari 1921). Tidsavgränsningen bygger på målet att mångsidigt arkivera olika typer av papperskvaliteter och andra material från arkiveringens historia.

Kriteriet är inte obligatoriskt (angett med fet stil), så handlingar som är från 1921 eller nyare kan också arkiveras i analogt format trots digitaliseringen om något annat av kriterierna för bevarandeformatets kulturhistoriska värde uppfylls.

3. Analogt lagringsformat

Handlingen är av ett unikt, speciellt lagringsformat och man vill därför arkivera den. Med lagringsformat avses det medium på vilket den egentliga informationen i handlingen har lagrats.

Lagringsformatet kan till exempel vara något av följande: historiskt papper, pergament, glasnegativ, ett band som bundits in med en särskild teknik.

Lagringsformatet fungerar som bevis på till exempel arkiveringssättets, dokumenthanteringsens och dokumentkulturens historia.

Lagringsformatet är till exempel en del av den pappershistoriska tidslinjen, som bl.a. består av papper som tillverkats för hand i Finland och som kan identifieras på vattenstämplarna.

Lagringsmediet kan till exempel berätta om bokbinderitraditionen i Finland.

Bokbinderikunskapen i Finland är i huvudsak personhistorisk och gäller verksamheten i allmänhet, men ingen mer ingående information om de olika teknikerna har bevarats. När det gäller bindningstyperna har vi kända exempel från i huvudsak 1800-talet.

4. Materiella tilläggssegenskaper

Handlingen har unika, speciella materiella tilläggssegenskaper som avsiktligt har lagts till i handlingen i enlighet med det ursprungliga syftet eller som med tiden till följd av användningen blivit en del av handlingen. Alla tilläggssegenskaper är inte en grund för analog arkivering, utan de ska vara betydande. Det bör beaktas att till exempel museerna ansvarar för ett heltäckande bevarande av det materiella kulturarvet, vilket innebär att det inte är motiverat för Riksarkivet att arkivera motsvarande material.

Exempel på unika, speciella materiella tilläggssegenskaper är vaxsigill, stämplarna, vattenstämplar eller frimärken. Handlingen har till exempel kunnat konserveras på ett särskilt sätt. Det kan finnas material som innehåller information inuti bandens pärmar (pärmarna kan ha återanvänts med tiden). Det kan finnas bl.a. manuskript mellan de papper som utgör bandets försättsblad. Information har kunnat döljas på insidan av ett kuvert eller till exempel under frimärket (bl.a. under censurtiden). I krigstida material kan det finnas till exempel blodstänk.

5. Information som materialet förmedlar

Handlingsmaterialet innehåller unik, speciell information som det digitala uttrycket inte kan förmedla.

Valet av material kan ge information om bl.a. geografiska, historiska eller politiska omständigheter. Förändringar i materialanvändningen kan berätta om förändringar i samhället.

Till exempel kan sammansättningen hos lagringsmediets material och den information som har antecknats på det med ett anteckningsmedel (t.ex. bläck) delvis granskas visuellt, men för att erhålla mer ingående information krävs bl.a. kemiska undersökningsmetoder, vilket gör att det är svårt att tillämpa kriteriet. Det bör också beaktas att utbudet av olika papperskvaliteter ökade betydligt när papperstillverkningen industrialiserades, varför det inte är möjligt för Riksarkivet att heltäckande arkivera alla olika typer av papperskvaliteter.

6. Konstnärlighet och estetik

Handlingen innehåller unika, speciella konstnärliga och/eller estetiska inslag, till exempel fotografier, arkitekturritningar, teckningar eller motsvarande som uttrycker mänskliga färdigheter och som förmedlar exempelvis kulturella normer och ideal.

Till exempel är verk som en gång i tiden överstigit verkströskeln automatiskt kulturhistoriskt värdefulla till bevarandeformatet.

7. Ekonomiskt värde

Handlingen är i sin helhet ekonomiskt värdefull eller innehåller delar med stort ekonomiskt värde.

Till exempel kan frimärken, sigill, verk eller handlingar som har producerats eller ägts av en viss framträdande person ha stort ekonomiskt värde.

8. Sällsynthet, unicitet

Handlingen är av en sällsynt typ, unik i förhållande till tid, plats, aktör, tema.

Det är till exempel sällsynt att handlingen har bevarats fram till våra dagar eller så var den sällsynt redan på sin egen tid.

9. Representativitet, tillgänglighet, användbarhet

Handlingen är av en typ som är representativ i förhållande till tid, plats, aktör, tema.

Handlingen kan användas inom till exempel utställnings- och undervisningsverksamhet, eftersom handlingen belyser exempelvis ett fenomen, en händelse eller ett personhistoriskt perspektiv. Vid bedömningen av om kriteriet uppfylls ska man avgöra om originalexemplaret tillför ett mervärde jämfört med till exempel en utskrift av det digitala uttrycket.

Kompletterande bilaga till bevarande- och
gallringspolicyn
KA/12247/07.01.01.03.00/2019)

KA/12247/07.01.01.03.00/2019

20.11.2020

10. Affektionsvärde

Handlingen bär på och förmedlar särskilda känslor som ger upplevelse- och erfarenhetsmässiga kvaliteter. För att tillämpa kriteriet krävs särskild kunskap om och förståelse för handlingens innebörd. Kriteriet kan uppfyllas i till exempel följande fall:

Handlingen har särskild betydelse som symbol för en individ eller ett samfund. Handlingen innehåller till exempel objekt som är betydelsefulla för en individ ur släktforskningsperspektiv och personhistorisk synvinkel, som fotografier, brev eller manuskript i original.

Handlingen har särskild offentlig betydelse då den anknyter till berömda eller historiskt framstående personer, platser, saker eller händelser. Handlingen har till exempel spelat en betydande roll i samband med någon historisk händelse.

Handlingen innehåller viktig information som anknyter till grundandet av en myndighet eller någon annan betydande aktörs organisation eller till beredningen av lagar.

Kategori 2: Handlingar som ska arkiveras i digitalt format

Handlingar vars analoga bevarandeformat inte har ett kulturhistoriskt värde placeras i kategori två. De analoga uttrycken av handlingarna kan förstöras efter digitaliseringen. Handlingarna kan förstöras när de digitala uttryckens kvalitet, hållbarhet och tillgänglighet har säkerställts.

Kriterier för kategorin

För att en handling ska kunna placeras i kategori två måste den uppfylla det kriterium som anges med fet stil.

- 1. Handlingens analoga bevarandeformat har inget kulturhistoriskt värde (uppfyller inte kriterierna i kategori 1).**
2. Handlingen har angripits av mögel i betydande omfattning eller har skadats på annat sätt så att den är oanvändbar/inte arkiveringsduglig eller är självförstörande på något sätt.

Anvisningar om tillämpning av kriterierna vid beslut om analoga handlingars bevarandeformat

Aktören inom den offentliga förvaltningen lämnar ett förslag till bevarandeformat (gallringsframställan) för analoga handlingar till Riksarkivet, utifrån vilket Riksarkivet fattar beslut om formatet. De kriterier som anges i det här dokumentet tillämpas i aktörens framställan och i Riksarkivets beslut. Aktören ger sin bedömning av de analoga handlingarnas kulturhistoriska värde och Riksarkivet granskar saken i en bredare kontext med beaktande av olika perspektiv. Aktören använder en separat gallringsblankett för att göra en bedömning av det kulturhistoriska värdet hos det material som gallringsframställan gäller.

Beslutet om bevarandeformat fattas på arkiv-, serie- eller arkivenhetsnivå. Vid bedömningen av bevarandeformatet ska man överväga vilken nivå det är motiverat att utgå ifrån. Det är motiverat att bedöma bevarandeformatet på till exempel arkivnivå om materialet i stor utsträckning är av jämn kvalitet. Det är inte möjligt att gå igenom varje handling separat, varför man måste beakta kontexten för den helhet som ska bedömas. Den lägsta nivå som kan bedömas är i varje fall arkivenhetsnivån. Om det till exempel i en arkivenhet ingår handlingar som ska arkiveras och en del av dem bedöms ha ett värde också i analogt format ska hela arkivenheten arkiveras i analogt format trots eventuell digitalisering.

I den här guiden ges med hjälp av exemplen 1–3 instruktioner om hur kriterierna för det analoga bevarandeformatets kulturhistoriska värde kan tillämpas. I praktiken överlappar en del av kriterierna varandra, och det finns inte bara ett rätt sätt att tillämpa dem. Syftet med kriterierna är framför allt att stödja och underlätta bedömningen, så att olika perspektiv beaktas i beslutsfattandet. Innan exemplen läggs fram ges här en kortfattad skildring av de olika faserna i arbetet med att bedöma bevarandeformatets kulturhistoriska värde.

Faser i bedömningen av det analogiska bevarandeformatets kulturhistoriska värde

Fas 1. Planera

Den första fasen är planeringsfasen, där man utreder på vilken nivå bedömningen av bevarandeformatet ska göras i förhållande till materialhelheten. Under fasen beslutar man med vilket slags urval materialet ska gås igenom. I planeringsfasen beslutar man om varje arkivenhet ska gås igenom eller om man använder urval.

Fas 2. Utred

Under den andra fasen utreder man det objekt som är föremål för bedömningen av bevarandeformatet för att få närmare information om objektet – både när det gäller innehållsrelaterade och materiella egenskaper, till exempel det analoga lagringsmediet och skicket.

Vid utredningen av uppgifter om innehållet kan man utnyttja olika källor såsom årsberättelser, arbetsordningar, tidigare gallringsbeslut, litteratur och historiker.

Fas 3. Bedöm

Efter utredningsfasen besvaras frågorna som härletts ur kriterierna (ja/nej/information saknas). Dessutom skriver man motiveringar till svaren. När man skriver svaren kan man använda en separat blankettmall, *Det analoga bevarandeformatets kulturhistoriska värde*, som kan inkluderas i gallringsframställan för att komplettera den information som har angetts på blanketten för gallringsframställan (tabell i punkt 7).

För att handlingar ska kunna placeras i kategori 1 *Handlingar som är kulturhistoriskt värdefulla i sitt analoga bevarandeformat* måste fråga 1 *Skick* och minst en av de andra frågorna besvaras med *ja*. Om det ovannämnda kriteriet inte uppfylls har handlingarna inget kulturhistoriskt värde i analogt format och ska därför placeras i kategori 2 *Handlingar som ska arkiveras i digitalt format*

I tabell 1 anges de frågor som härletts ur kriterierna för det analoga bevarandeformatets kulturhistoriska värde

Tabell 1. Frågor som härletts ur kriterierna för det analoga bevarandeformatets kulturhistoriska värde.

1. Skick (obligatoriskt kriterium) Är handlingarna i ett sådant skick att de kan arkiveras eller konserveras för att arkiveras i analogt format?
2. Ålder Är handlingarna äldre än från 1921?
3. Analogt lagringsformat Har handlingarna ett unikt, speciellt lagringsformat?
4. Materiella tilläggssegenskaper Har handlingarna unika, speciella materiella tilläggssegenskaper?
5. Information som materialet förmedlar Innehåller handlingsmaterialet unik, speciell information som det digitala uttrycket inte kan förmedla?
6. Konstnärlighet och estetik Finns det unika, speciella konstnärliga och/eller estetiska inslag i handlingarna?
7. Ekonomiskt värde Är handlingarna ekonomiskt värdefulla eller innehåller handlingarna delar med stort ekonomiskt värde?
8. Sällsynthet, unicitet Är handlingarna sällsynta, unika i relation till tid, plats, aktör eller tema?
9. Representativitet, tillgänglighet, användbarhet Är handlingarna representativa i relation till tid, plats, aktör eller tema? Kan handlingarna användas inom till exempel utställnings- eller undervisningsverksamhet?
10. Affektionsvärde Har handlingarna ett affektionsvärde, ett immateriellt värde?

Exempel

Exempel 1

I exempel 1 görs en bedömning av om serien *5000 Handlingar gällande försäljningstillstånd för läkemedel*, som hör till Läkemedelsverkets arkiv och som har överförts till Riksarkivet, har något värde i analogt format. Exempel på materialet finns på bilderna 1–2.

Bild 1. Läkemedelsverkets material.

Bild 2. Handlingarna har bundits samman med skosnören.

Fas 1

Objektet i exemplet bedöms på serienivå. Det är inte motiverat att göra granskningen med arkivenhets noggrannhet, eftersom det är fråga om en kvantitativt stor serie (3 364 arkivenheter) av jämn kvalitet. Arkivenheterna granskas utifrån ett slumpmässigt urval med beaktande av tidsintervallet för materialet.

Fas 2

Innehållslig information

Innehållsinformationen har erhållits ur Riksarkivets arkivdatabas och den anges i tabell 2.

Tabell 2. Uppgifter om det material som ska bedömas.

Arkivbildare	Läkemedelsverket
Arkiv	Läkemedelsverkets arkiv
Serie	5000 Handlingar gällande försäljningstillstånd för läkemedel
Arkivenheter	5000:1–5000:3364
Startår–slutår	1991–2003
Begränsningar i nyttjanderätten	Begränsning av nyttjanderätten 25 år
Villkor för användningstillstånd	Innehåller information som är sekretessbelagd med stöd av offentlighetslagstiftningen och för vilket det krävs användningstillstånd för att använda. (25 år L 621/1999, 24 § 1 mom., punkterna 1–23)

KA/12247/07.01.01.03.00/2019

20.11.2020

Arkivbildare	Läkemedelsverket
Informationsinnehåll	
<p>Serien består av ansökningar om försäljningstillstånd och ansökningar om ändring och förnyelse av försäljningstillstånd, utvärderingsutlåtanden om ansökningar, beslut (inte ansökningar om försäljningstillstånd) och andra handlingar som hänför sig till handläggningen av ansökningarna. Handlingarna innehåller information om försäljningstillstånd för läkemedel och innehavare av försäljningstillstånd, tillverkare och tillverkningsplatser, kvalitet, effekt och säkerhet, sammansättning och andra egenskaper, tillverkningsmetoder och metoder för kvalitetskontroll, kvalitetskrav, förpackningar, bipacksedlar, produktresuméer och annan produktinformation.</p>	
Katalog	
<p>I förvaltningsdiariet har man antecknat inkomna ansökningar om försäljningstillstånd och förnyat tillstånd fram till början av 1997, varefter registeruppgifterna i ansökningarna endast finns i ett separat elektroniskt register över försäljningstillstånd. Social- och hälsovårdsstyrelsens och Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovårdens (1.3.1991–28.2.1993) diaries finns i Institutet för hälsa och välfärd (THL) arkiv. Utskrifterna från Läkemedelsverkets (1.3.1993–31.10.2009) förvaltningsdiarium förvaras i Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdets (Fimea) arkiv. Ansökningarna har dock inte arkiverats i ordningsföljd enligt diarienummer, utan i alfabetisk ordning enligt preparatets handelsnamn. Från det första elektroniska registret över försäljningstillstånd (Farmer, 1983–1996) har tagits utskrifter som har ordnats alfabetiskt enligt handelsnamn. Utskrifterna förvaras i Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdets arkiv. Från det elektroniska registret över ärenden gällande försäljningstillstånd (iRis, 1997–) har man skrivit ut förteckningar som har ordnats kronologiskt årsvis enligt sökande av försäljningstillstånd och läkemedlets försäljningstillståndsnummer. Utskrifterna förvaras i Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdets arkiv.</p>	
Anmärkning	
<p>Ansökningar som har inkommit 1964–28.2.1991 eller där handläggningen vid myndigheten har avslutats under denna period finns i serien Ff Ansökningar om försäljningstillstånd samt ändrings- och förnyelseansökningar gällande farmaceutiska specialpreparat/läkemedel i arkivet för apoteksbyrån vid Medicinalstyrelsen.</p> <p>Ansökningar som har inkommit under perioden 2003–31.10.2009 och där handläggningen vid myndigheten har avslutats under denna period finns i serierna 5110 (ansökningar om försäljningstillstånd), 5120 (ändringsansökningar) och 5130 (förnyelseansökningar) i Läkemedelsverkets arkiv. Ansökningar som har inkommit den 1 november 2009 eller senare eller där handläggningen vid myndigheten har avslutats vid denna tidpunkt eller senare finns i Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdets (Fimea) arkiv.</p>	
Ordningsprincip	
<p>Materialet har ordnats alfabetiskt enligt läkemedlets handelsnamn. Om det finns material som är gemensamt för fler än ett handelsnamn har det gemensamma materialet placerats i anslutning till det handelsnamn som kommer först i alfabetet. Ansökningarna gällande ett handelsnamn har placerats i kronologisk ordning. Handlingar som hör till en enskild ansökan eller samma ansökningshelhet har separerats från de övriga ansökningarna med ett mellanblad. På mellanbladet har man antecknat det ansökningsnummer som ansökan har fått.</p>	

Arkivbildare	Läkemedelsverket
Anknytande material	
Materialet i serien ingår även i serierna 5100 Kärnmappar för läkemedel med återkallat försäljningstillstånd och läkemedel utan försäljningstillstånd, 5112 Bedömnings- och expertutlåtanden om nya läkemedel och 5114 Handlingar rörande uppgifter som referensmedlemsstat i Läkemedelsverkets arkiv.	
Ägarhistorik	
I serien ingår även handlingar gällande ansökningar om försäljningstillstånd, ändrings- och förnyelseansökningar och hanteringen av dessa från Läkemedelsverkets föregångare Social- och hälsovårdsstyrelsens (1.3.1991–30.11.1992) och Forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovårdens (Stakes, 1.12.1992–28.2.1993) tid som läkemedelstillsynsmyndigheter.	

Materialinformation

Serien består i huvudsak av utskrifter/kopior på vita pappersark i A4-storlek. En del av pappersarken har gulnat. På en del ställen har bläcket på olika ark klibbat ihop eller klibbat fast vid den blanka baksidan på andra ark. Det har gjorts anteckningar för hand på arken, till exempel med kulspetspenna och överstrykningspenna. Pappersarken är hålförsedda och fästa vid varandra med skosnören. Arken har skilts från varandra med mellanblad på tvären, där nummerserien har antecknats med blyertspenna (se *Ordningsprincip* ovan).

Fas 3

För att materialet ska kunna placeras i kategori 1 måste fråga 1 *Skick* och minst en av de andra frågorna besvaras med *ja*. Om det ovannämnda kriteriet inte uppfylls har materialet inget kulturhistoriskt värde i analogt format och ska därför placeras i kategori 2.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna för kulturhistoriskt värde uppfylls anges i tabell 3.

Tabell 3. Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna för kulturhistoriskt värde uppfylls i exempel 1.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 1
1. Skick (obligatoriskt kriterium)
Är handlingarna i ett sådant skick att de kan arkiveras eller konserveras för att arkiveras i analogt format?
Ja/Nej
Handlingarna kan i huvudsak arkiveras i analogt format. Bläcket och papperskvaliteten medför delvis risker för arkiveringen.
2. Ålder
Är handlingarna äldre än från 1921?
Nej
Handlingarna är från perioden 1991–2003.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 1
3. Analogt lagringsformat Har handlingarna ett unikt, speciellt lagringsformat?
Nej Handlingarnas lagringsmedium är vanligt, vitt kontorspapper.
4. Materiella tilläggsenskaper Har handlingarna unika, speciella materiella tilläggsenskaper?
Nej Om handlingarna digitaliseras i färg överförs även de anteckningar som har gjorts för hand i sin ursprungliga form. De kosknören som har använts för att binda ihop handlingarna utgör i det här fallet ingen grund för arkiveringen i analogt format.
5. Information som materialet förmedlar Innehåller handlingsmaterialet unik, speciell information som det digitala uttrycket inte kan förmedla?
Nej Enligt bedömningen ger själva materialet ingen information som det skulle vara motiverat att arkivera.
6. Konstnärlighet och estetik Finns det unika, speciella konstnärliga och/eller estetiska inslag i handlingarna?
Nej Handlingarna har inga konstnärliga och/eller estetiska inslag, som uttrycker mänskliga färdigheter eller genom vilka till exempel kulturella normer eller ideal förmedlas.
7. Ekonomiskt värde Är handlingarna ekonomiskt värdefulla eller innehåller handlingarna delar med stort ekonomiskt värde?
Nej Handlingarna är inte som helhet ekonomiskt värdefulla och de innehåller inte delar, vars ekonomiska värde skulle vara stort. Informationsinnehållet är värdefullt, men enligt bedömningen har de analoga uttrycken inte ekonomiskt värde.
8. Sällsynthet, unicitet Är handlingarna sällsynta, unika i relation till tid, plats, aktör eller tema?
Nej Handlingarna är inte till sin typ sällsynta, unika i förhållande till tid, rum, aktör och tema.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 1
9. Representativitet, tillgänglighet, användbarhet Är handlingarna representativa i relation till tid, plats, aktör eller tema? Kan handlingarna användas inom till exempel utställnings- eller undervisningsverksamhet?
Nej Även om handlingarna skulle kunna användas inom till exempel utställnings- eller undervisningsverksamhet ger originalexemplaren i det här fallet inget mervärde jämfört med en utskrift av det digitala uttrycket.
10. Affektionsvärde Har handlingarna ett affektionsvärde, ett immateriellt värde?
Nej Dokumentinformationen innehåller allt väsentligt och det material som handlingarna framställts på har inget affektionsvärde som medför att de borde arkiveras i analogt format.

Slutsatser

Enligt bedömningen har handlingarna inget kulturhistoriskt värde i analogt format och placeras därför i kategori 2 *Handlingar som ska arkiveras i digitalt format*.

Handlingarna i analogt format kan förstöras efter att de digitaliserats.

Exempel 2

I exempel 2 bedöms om serien *Is Olympiska spelen 1952*, som hör till arkivet för Helsingfors polisinskrivnings kriminalavdelning och som har överförs till Riksarkivet, har något värde i analogt format. Exempel på materialet finns på bilderna 3–8.

Bild 3. Pärmen på ett band.

Bild 4. Alfabetiska register i banden.

KA/12247/07.01.01.03.00/2019

20.11.2020

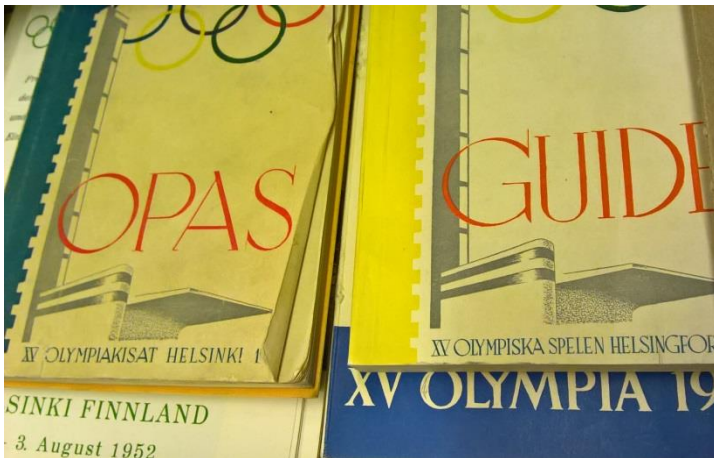

Bild 5. Guider för olympiska spelen.

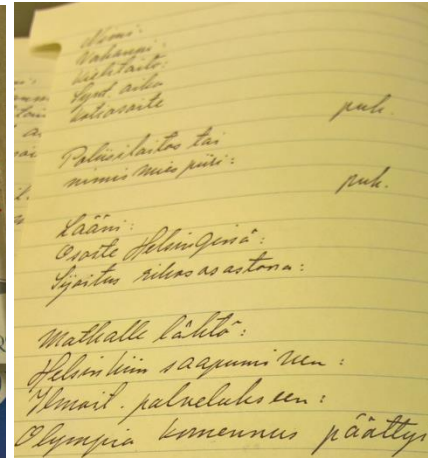

Bild 6. Exempelsida över utkommenderade till olympiska spelen.

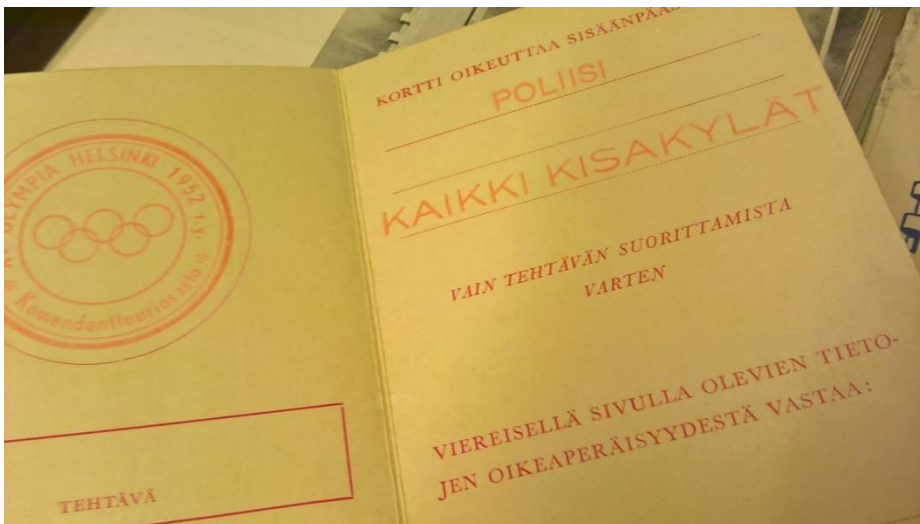

Bild 7. Polisens ID-kort.

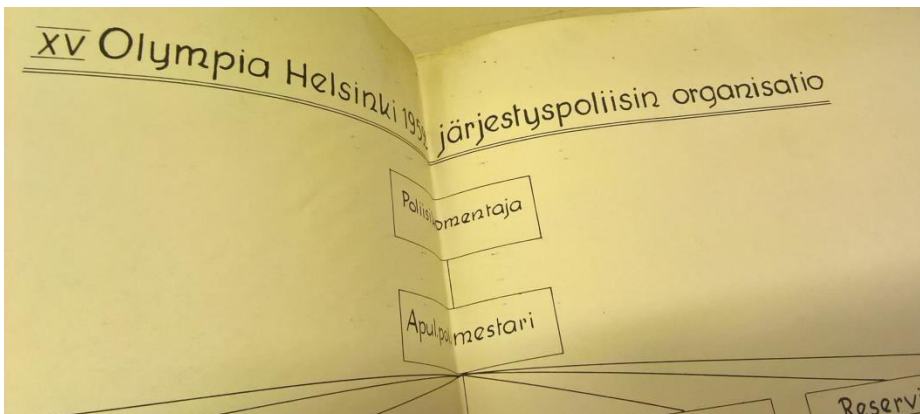

Bild 8. Handritat organisationsschema.

Fas 1

Arkivet består av mångsidigt material från åren 1918–1970. Objektet i exemplet bedöms på serienivå, eftersom det utgör en tydlig och separat helhet. Varje arkivenhet går igenom, eftersom det är fråga om ett litet material.

Fas 2

Innehållslig information

Innehållsinformationen har erhållits ur Riksarkivets arkivdatabas och den anges i tabell 4.

Tabell 4. Information om det material som ska bedömas.

Arkivbildare	Polisinrättningen i Helsingfors. Kriminalavdelningen
Arkiv	Arkivet för Helsingfors polisinrättnings kriminalavdelning II
Serie	Js Olympiska spelen 1952
Arkivenheter	Js:1 Olympiska spelen 1952–Js:10 Olympiska spelen 1952
Startår–slutår	1952–1952
Arkivbildarens historia	
<p>Efter grundandet av Helsingfors stads polisinrättning (1826) utreddes brottmål av distriktpoliser som verkade i de olika områdena i staden (ordningsdistrikt/vaktdistrikt). Den kejserliga kungörelsen om organisation av polisinrättningen, som gavs den 29 juni 1876 och trädde i kraft 1877, föreskrev att det vid sidan av ordningspolisen skulle inrättas en detektiv polis eller spaningspolis, som från och med 1898 fick namnet detektiv polis (kriminalpolis).</p> <p>Under förbudsåren 1922–1923 fanns det i anslutning till avdelningen ett s.k. förbudslagskommando, som framför allt övervakade efterlevnaden av förbudslagen. I början fanns det ingen närmare centralisering inom brottsutredningen, men man märkte snart att en centralisering var nödvändig. Det visade sig vara nyttigt med kännedom om elementen i de stadgade brottstyperna när man utredde brott. År 1927 verkställde man en gruppindelning på avdelningen och bestämde vilka brottsbenämningar som hörde till respektive grupp. Då bildades mord-, inbrotts-, stöld-, bedrägeri- och handräckningsgruppen. Den sistnämndas uppgifter innefattade bl.a. övervakning av andrahandsaffärer och privatdetektivbyråer samt handräckning. I anslutning till kriminalavdelningen verkade även tekniska byrån (signalementsbyrån), undersökningsbyrån och hittegodsbyrån samt under krigsåren dessutom ransoneringsbyrån. De hade alla egna, separata arkiv.</p> <p>På 1930-talet gjordes några små ändringar i gruppindelningen. Inkorporeringen av förorter 1946 medförde i sin tur en mängd omorganiseringar på kriminalavdelningen. Utredningen av vanliga rutinbrott och upprätthållandet av ordningen blev vaktdistriktens uppgift, och kriminalpolisen koncentrerade sig på att utreda grova, yrkesmässiga brott. Annars gjordes det inga stora förändringar i organisationen före reformerna 1973.</p>	
Informationsinnehåll	
Serien innehåller information om till exempel de personer som har kommenderats till kriminalpolisavdelningen under de olympiska spelen, tävlingskriminalpolisens verksamhet, innehållet i protokollen från den kommitté som tillsattes för de olympiska spelen och innehållet i specialorderna.	

Materialinformation

Serien består av fyra band och sex kartonger som innehåller material av många slag. Banden har lösrygg och som omslagsmaterial på pärmarna har man använt papper och klot. Sidorna i banden är av varierande pappersmaterial. De innehåller bl.a. handskrivna text med olika typer av bläck, anteckningar med färgpennor och stämplor.

Kartongerna innehåller olika papperskvaliteter med maskin- eller handskrivna text. Den huvudsakliga storleken är A4. En del av pappersarken har gulnat. En del av bläcket har trängt igenom pappersarken till baksidan. I kartongerna finns dessutom guider för de olympiska spelen på olika språk, en ID-kortsmall för OS-tiden med de behövliga stämplorna, kartor med anteckningar som har gjorts för hand, telegrampapper med olympiska emblem och tidningsartiklar om händelser under de olympiska spelen. Handlingarna är i sin helhet i gott eller hyfsat skick. På en del av pappersmaterialet finns veck och skrynklor. De kartonger som har använts för att skydda tidningsartiklarna har med tiden smulats sönder. En del av bläcket och papperskvaliteterna kan medföra utmaningar för arkiveringen i analogt format.

Fas 3

För att materialet ska kunna placeras i kategori 1 måste fråga 1 *Skick* och minst en av de andra frågorna besvaras med *ja*. Om det ovannämnda kriteriet inte uppfylls har materialet inget kulturhistoriskt värde i analogt format och ska därför placeras i kategori 2.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna för kulturhistoriskt värde uppfylls anges i tabell 5.

Tabell 5. Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna för kulturhistoriskt värde uppfylls i exempel 2.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 2	
1. Skick (obligatoriskt kriterium)	Är handlingarna i ett sådant skick att de kan arkivera eller konserveras för att arkiveras i analogt format?
Ja/Nej	Materialet kan i huvudsak arkiveras i analogt format eller kan fås i ett sådant skick med hjälp av konserveringsmetoder. En del av bläcket och papperskvaliteterna medför risker för arkiveringen.
2. Ålder	Är handlingarna äldre än från 1921?
Nej	Materialet är från 1952.
3. Analogt lagringsformat	Har handlingarna ett unikt, speciellt lagringsformat?
Nej	Lagringsmediet för handlingarna är olika vanliga papperskvaliteter. Banden är inte heller speciella eller unika.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 2
4. Materiella tilläggssegenskaper Har handlingarna unika, speciella materiella tilläggssegenskaper?
Ja På pärmen till bandet med personer som utkommenderats till kriminalpolisavdelningen under de olympiska spelen har man till exempel tecknat OS-ringarna, vilket är en intressant detalj som inte kan tas till vara under digitaliseringsprocessen. Pärmarna på banden har i allmänhet inte digitaliserats. Även om till exempel stämplarna kan digitaliseras är polisens ID-kort med stämplarna från OS-tiden i det här fallet värt att bevaras som objekt. De ovannämnda föremålen skulle till exempel kunna utnyttjas inom utställningsverksamhet (kriterium 9).
5. Information som materialet förmedlar Innehåller handlingsmaterialet unik, speciell information som det digitala uttrycket inte kan förmedla?
Information saknas Handlingsmaterialet innehåller sannolikt inte sådan unik, speciell information som det digitala uttrycket inte kan förmedla.
6. Konstnärlighet och estetik Finns det unika, speciella konstnärliga och/eller estetiska inslag i handlingarna?
Nej Handlingarna har inga konstnärliga och/eller estetiska inslag, som uttrycker mänskliga färdigheter eller genom vilka till exempel kulturella normer eller ideal förmedlas.
7. Ekonomiskt värde Är handlingarna ekonomiskt värdefulla eller innehåller handlingarna delar med stort ekonomiskt värde?
Information saknas Det är sannolikt att OS-relaterat material har ett ekonomiskt värde i analogt format.
8. Sällsynthet, unicitet Är handlingarna sällsynta, unika i relation till tid, plats, aktör eller tema?
Ja Handlingarna är från det första och hittills enda olympiska spel som Finland har stått värd för. Handlingarna utgör ett komplement ur ett annat perspektiv till arkivet XV Olympia Helsingfors 1952 i Helsingfors stadsarkiv, som valdes till en del av det nationella världsminnesregistret.
9. Representativitet, tillgänglighet, användbarhet Är handlingarna representativa i relation till tid, plats, aktör eller tema? Kan handlingarna användas inom till exempel utställnings- eller undervisningsverksamhet?
Ja Handlingarna är representativa och kan användas inom till exempel utställningsverksamhet.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 2**10. Affektionsvärde**

Har handlingarna ett affektionsvärde, ett immateriellt värde?

Ja

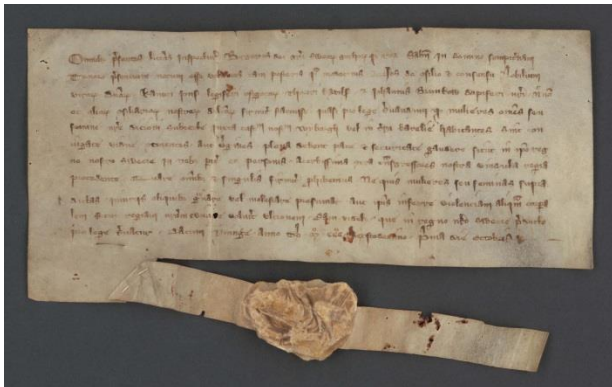
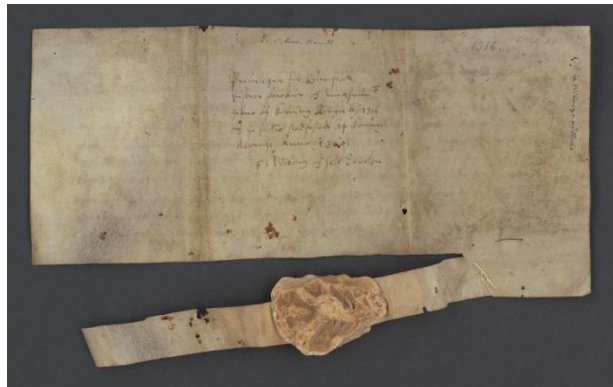
De guider och pressklipp om de olympiska spelen som förvaras i seriehelheten återspeglar för sin del den uppskattning och känsla för de olympiska spelen som rådde. OS påverkade finländarna och Finlandsbilden. Till följd av de olympiska spelen blev Finland åter en del av det internationella samfundet. Dessutom symboliserade sommar-OS i Helsingfors en förändring till det bättre efter de svåra återuppbyggnadsår som följde på kriget.

Slutsatser

Enligt bedömningen har handlingarna ett kulturhistoriskt värde i analogt format och placeras därför i kategori 1 *Handlingar som är kulturhistoriskt värdefulla i sitt analoga bevarandeformat*.

Exempel 3

I exempel 3 bedömer vi om kung Birgers skyddsbrev, som ingår i Riksarkivets Pergamentsamling, har ett kulturhistoriskt värde i analogt format. Skyddsbrevet finns på bilderna 9–10.

Bild 9. Handlingens framsida.**Bild 10. Handlingens baksida.****Fas 1**

Objektet i exempel 3 skulle kunna bedömas på arkivnivå, eftersom arkivet endast innehåller en serie som består av 286 pergamentdokument som har fått av olika aktörer och är från perioden 1316–1836.

Utifrån den information som har lagts fram ovan skulle man redan kunna konstatera att dokumenten ska placeras i kategori 1 om de även är i ett sådant skick att de kan arkiveras i analogt format. I det här exemplet görs dock bedömningen av bevarandeformatet på arkivenhetsnivå.

Fas 2**Innehållslig information**

Innehållsinformationen har erhållits ur Riksarkivets arkivdatabas och den anges i tabell 6.

Tabell 6. Information om det material som ska bedömas.

Arkivbildare	Pergamentsamlingen
Arkiv	Pergamentsamlingen
Serie	HANDLINGAR
Arkivenhet	1 Yninge
Avsnitt	1.10.
Startår–slutår	1316–1316
Informationsinnehåll	
Kung Birger tillförsäkrar kvinnorna i Karelen skydd för person och egendom i enlighet med svensk lag.	
Överlåtelseinformation	
Viborg stads magistratsarkiv, överlåtelse 1882.	
Anmärkning	
På den remsa som skurits till i den nedre kanten av handlingen finns ett kungligt sigill som till följd av slitage nu är formlöst.	
Publikationer, undersökningar	
FMU I 275	
Ägarhistorik	
Förvarats i rådhuset i Viborg.	

Materialinformation

Materialet i handlingen är pergament, dvs. skinn på vilket man har skrivit informationsinnehållet med järngallusbläck. På den remsa som skurits till i den nedre kanten av handlingen hänger ett kungligt sigill som till följd av slitage nu är formlöst. Sigillet och den skurna remsan är ett tecken på att handlingen har bestyrkts på kungens kansli. Den skurna remsan har i något skede fästs på plats igen med tråd.

Handlingen förvarades vikt under medeltiden, och vecken kan fortfarande ses. Handlingen är i gott skick. Det finns små hål och rostskador på sina ställen, men de utgör inget hinder för bevarandet.

Fas 3

För att materialet ska kunna placeras i kategori 1 måste fråga 1 *Skick* och minst en av de andra frågorna besvaras med *ja*. Om det ovannämnda kriteriet inte uppfylls har materialet inget kulturhistoriskt värde i analogt format och ska därför placeras i kategori 2.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna för kulturhistoriskt värde uppfylls anges i tabell 7.

Tabell 7. Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna för kulturhistoriskt värde uppfylls i exempel 3.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 3
1. Skick (obligatoriskt kriterium) Är handlingarna i ett sådant skick att de kan arkiveras eller konserveras för att arkiveras i analogt format?
Ja Handlingen är i gott skick med tanke på åldern. Rostfläckarna och det järngallusbläck som har använts som bläck medför enligt nutida kunskaper inga problem för handlingens hållbarhet.
2. Ålder Är handlingarna äldre än från 1921?
Ja Handlingen är från 1316.
3. Analogt lagringsformat Har handlingarna ett unikt, speciellt lagringsformat?
Ja Materialet i handlingen är pergament.
4. Materiella tilläggssegenskaper Har handlingarna unika, speciella materiella tilläggssegenskaper?
Ja Handlingen är det enda bevarade medeltida kungliga påbudet i Finland där påbudet har bestyrkts genom att en remsa har skurits loss från den övriga handlingen och försetts med kung Birgers sigill av bivax. Praxisen var typisk för de kungliga kanslierna i början av 1300-talet, i synnerhet i Frankrike. Den visar att det kungliga kansliet i Sverige följde sin tids moderna dokumenthanteringspraxis.
5. Information som materialet förmedlar Innehåller handlingsmaterialet unik, speciell information som det digitala uttrycket inte kan förmedla?
Ja Eftersom det är ett pergament berättar dess fysiska form om hur handlingar framställdes i Sverige och Finland under medeltiden. Svenska och finländska medeltida pergament kan identifieras som lokal produktion genom att undersöka dokumentets fysiska form, till exempel pergamentets tjocklek och hur det känns. Genom att granska pergamentets struktur kan man ta reda på vilket djurskinn det har tillverkats av. Med hjälp av till exempel isotopanalys är det dessutom möjligt att ta reda på djurets ursprung. Dessa omständigheter ger information om till exempel handelsrelationerna eller nivån på den lokala pergamentproduktionen.

Bedömningen av och motiveringar till hur kriterierna uppfylls i exempel 3
6. Konstnärlighet och estetik Finns det unika, speciella konstnärliga och/eller estetiska inslag i handlingarna?
Nej Handlingen är dock ett gott exempel på den svenska kursiva gotiska skrivstilen, som användes i kungliga påbud.
7. Ekonomiskt värde Är handlingarna ekonomiskt värdefulla eller innehåller handlingarna delar med stort ekonomiskt värde?
Ja Det måste antas att till exempel handlingens sällsynthet gör den ekonomiskt värdefull.
8. Sällsynthet, unicitet Är handlingarna sällsynta, unika i relation till tid, plats, aktör eller tema?
Ja Handlingen är ett unikt exempel på ett kungligt påbud. Mindre än en fjärdedel av det material som producerades under senmedeltiden har bevarats fram till våra dagar. Därmed är den ett unikt exempel på den senmedeltida svenska dokumentkulturen samt en central källa till det svenska rikets expansion i Karelen.
9. Representativitet, tillgänglighet, användbarhet Är handlingarna representativa i relation till tid, plats, aktör eller tema? Kan handlingarna användas inom till exempel utställnings- eller undervisningsverksamhet?
Ja Handlingen kan användas inom till exempel utställningsverksamhet som ett exempel på ett medeltida dokument. Handlingen har ställts ut vid särskilda tillfällen.
10. Affektionsvärde Har handlingarna ett affektionsvärde, ett immateriellt värde?
Ja Det är fråga om den äldsta handlingen i Finland, vilket innebär att den har fått betydande status som en del av Finlands kulturarv i dokumentform. Den är ett viktigt bevis från en svunnen tid.

Slutsatser

Enligt bedömningen har handlingen ett kulturhistoriskt värde i analogt format och placeras därför i kategori 1 *Handlingar som är kulturhistoriskt värdefulla i sitt analoga bevarandeformat.*